

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TERORISMUS JAKO GLOBÁLNÍ HROZBA

Autor práce: Radka Bělohoubková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D.,
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BĚLOHOUBKOVÁ, R. *Terorismus jako globální hrozba: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 55 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: terorismus, bezpečnostní hrozba, islamistický terorismus, projevy terorismu, protiteroristická politika.

Práce zkoumá terorismus jako globální bezpečnostní hrozbu pro lidstvo. V tomto ohledu je přiblížen terorismus, zejména islamistický terorismus a jeho aktuální projevy, včetně jeho nositelů. Je nastíněna protiteroristická politika Evropské unie a České republiky. V úvodní části práce pojednává o historickém vývoji terorismu a přibližuje současnou situaci ve světě. Dále čtenáře seznamuje s islamistickým terorismem, jeho znaky a pojednává o různých projevech. Dále se snaží o zhodnocení protiteroristické politiky. V empirické části práce zjišťuje vztah vybraného vzorku české veřejnosti k terorismu.

ABSTRACT

BĚLOHOUBKOVÁ, R. *Terrorism as a Global Threat: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European Regional Studies, 2016. 55 p. Supervisor: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: terrorism, security threat, Islamist terrorism, manifestations of terrorism, counter-terrorism policy.

Bachelor's thesis examines terrorism as a global security threat for humanity. In this regard, is to focus on terrorism, especially islamist terrorism and its current manifestations, including its wearers. Outlined the counter-terrorism policy of the European union and the Czech republic. In the introductory part of the thesis discusses the historical development of terrorism and outlines the current situation in the world. Furthermore, the reader familiar with islamist terrorism, his characters and discusses the various speeches. It also seeks to evaluation of counter-terrorism policy. In the empirical part of the thesis investigates the relationship of the selected sample of the Czech public to terrosim.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Vymezení minimální definice terorismu.....	11
2.1.1 Politický terorismus	13
2.1.2 Revoluční terorismus	13
2.1.3 Separatistický terorismus	13
2.1.4 Náboženský terorismus	14
2.1.5 Kriminální terorismus	14
2.1.6 Psychotický terorismus	14
3 Charakteristika islamistického terorismu a jeho nositelé.....	15
4 Protiteroristická politika EU a ČR	19
4.1. Protiteroristické nástroje EU	19
4.1.1 Politické nástroje.....	19
Evropská bezpečnostní strategie	19
Prohlášení k boji proti terorismu.....	20
Haagský program s Akčním plánem k jeho provádění	21
Akční plán EU na boj proti terorismu	21
Prohlášení Rady k útokům v Londýně	22
Strategie EU pro boj proti terorismu s Akčním plánem.....	22
Strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů s Akčním plánem.....	23
Program solidarity EU (CBRN).....	23
Ochrana kritické infrastruktury proti terorismu	24
Strategie EU pro boj proti terorismu a zahraničním bojovníkům se zaměřením na Sýrii a Irák.....	26
4.1.2 Právní nástroje.....	27
4.1.3 Nástroje schválené v roce 2015.....	34
4.2. Protiteroristické nástroje ČR.....	36
4.2.1. Národní akční plán boje proti terorismu	36

5	System vyhlásování stupňů ohrožení terorismem.....	41
6	Empirický výzkum vybraného vzorku české veřejnosti k terorismu jako globální bezpečnostní hrozbě.....	43
	Výsledky	43
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů	50
	Seznam použitých zkratk.....	53
	Příloha 1 - Dotazník	54

Úvod

Pojem terorismus není v novodobé společnosti ničím novým. Násilí je doprovodným jevem každého lidského společenství. V tomto smyslu je možné ho chápat jako přirozenou součást lidského chování a jako průvodní fenomén lidského vývoje. Má nekonečně mnoho podob a variant, které jsou podmíněny ekonomickými, politickými, historickými, náboženskými a dalšími podmínkami a situacemi, ve kterých se člověk ocitá.

Historické zkušenosti ukazují, že násilím lze řešit řadu konfliktů. Existuje zde však riziko, že se násilí vymkne kontrole a vyvolá řadu dalších násilných činů. Vzhledem k tomu, že násilí není možné z lidských vztahů zcela vyloučit, je cílem každé kulturní a demokratické společnosti jeho projevy omezovat a regulovat. To se děje zejména prostřednictvím legislativy, justice a řady dalších institucí.

Jednou z nejnebezpečnějších forem násilí je terorismus. S terorismem se setkáváme často díky zpravodajství medií. Každý člověk má představu, co terorismus znamená a jaké jsou jeho následky. Drtivou většinu teroristických útoků mají na svědomí islamističtí stoupcí. Terorismus se dnes prosazuje s čím dál tím větší intenzitou a stal se téměř součástí každodenního života.

Slovo teror je odvozeno z latinského slova *terrere*, což v překladu do češtiny znamená strašný nebo hrozný. Terorismus v sobě tedy zahrnuje takové činnosti a metody, které vyvolávají pocity strachu a hrůzy.

Tato práce popisuje právě touto problematiku, aby tak vznikl ucelený obraz o problematice terorismu jako jedné z největších hrozeb světa. Dále přibližuje islamistický terorismus, který je v současné době tak aktuálním tématem a charakterizuje především jeho projevy a nositele. V závěru čtenáře seznamuje se způsoby boje proti terorismu a protiteroristickou politikou Evropské unie a České republiky.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zachycení a shrnutí teoretických a praktických poznatků v oblasti problematiky terorismu na základě provedení analýzy aktuálních projevů islamistického terorismu a protiteroristické politiky Evropské unie a České republiky.

Nejprve práce objasní pojem terorismus obecně, nastíní historický vývoj terorismu a vysvětlí základní pojmy spojené s touto problematikou. Při vysvětlování těchto pojmů vychází z odborné literatury a z bezpečnostních dokumentů.

Následující kapitola se věnuje vzniku příčin této globální hrozby pro lidstvo, které rozdělí na části politicky odstranitelné a které nikoli.

Dále je použita metoda deskripce při vymezení terorismu a typologie terorismu k charakterizování základních znaků islamistického terorismu. Zároveň je provedena i metoda analýzy k prezentaci aktuálních projevů islamistického terorismu včetně jeho nositelů. Výsledkem této analýzy je vyhodnocení příčin současného stavu a struktury neustále se rozvíjejících bezpečnostních hrozeb teroristických skupin a organizací, které ovlivňují aktuální události celého světa.

Je jasně popsán koncept protiteroristické politiky České republiky a Evropské unie a to na základě studia odborné literatury, bezpečnostních dokumentů České republiky a Evropské unie a výročních zpráv Europolu. Je zhodnocen její účinek a schopnost nalézat kompromisní, ale funkční politická řešení v oblastech, které jsou semeništěm terorismu.

K dosažení výše uvedeného cíle bakalářské práce jsou především využity metody studia, shromažďování a analýza dat, metoda deskripce při vymezení terorismu a typologie terorismu k charakterizování znaků islamistického terorismu. Zároveň je použita metoda analýzy k nastínění aktuálních projevů islamistického terorismu. Práce vychází z odborné literatury, z bezpečnostních dokumentů Evropské unie a České republiky a z výroční zprávy Europolu známé pod zkratkou TE-SAT.

V závěru této bakalářské práce jsou na základě studia odborné literatury, bezpečnostních dokumentů a výročních zpráv Europolu porovnány výsledky shora uvedených analýz se stavem, strukturou a dynamikou terorismu. Pomocí dotazníků je zmapován pohled vybraného vzorku české veřejnosti na terorismus, jeho aktuální hrozby a na možnost přímého ohrožení nebo útoku proti občanům České republiky.

Výsledkem je určení příčin a porovnání rozdílů hrozeb terorismu obecně ve světě a v České republice. Závěrem jsou určeny možné kroky a postupy ke zlepšení protiteroristické politiky a efektivnějšímu boji proti terorismu.

2 Vymezení minimální definice terorismu

Slovo terorismus v dnešní době používáme velmi často. Setkáváme se s ním téměř denně prostřednictvím médií. První větší povědomí o terorismu získala široká veřejnost v roce 2001 po útoku na World Trade Center v USA, ke kterému se přihlásila teroristická skupina al- Káida. I přesto, že teroristické útoky různého charakteru byly páchány i dříve, se o terorismu téměř nemluvalo. Po výše zmiňovaném útoku na USA byl zahájen boj proti terorismu, který se vede dodnes. V současné době se slovo terorismus zmiňuje zejména v souvislosti s tzv. Islámským státem, který spáchal útoky např. ve Francii.

Co ale slovo terorismus skutečně znamená? Na přesné definici terorismu se odborníci stále nemohou shodnout. Diskuze a názory odborníků se shodují v několika rovinách. První rovinou je charakteristika terorismu, která určuje terorismus jako útok vedený s cílem zastražit společnost a šířit v ní paniku. Jak uvádí Pikna (2006), *„terorismus je třeba chápat jako útok na jistoty demokracie a na základní práva občanů např. právo na bezpečnost, život a další.“* Další rovinou je problematika globalizace. Teroristické útoky vedené na konci 20. století byly vedené vždy v určité oblasti. Charakter těchto útoků byl politický. Na počátku 21. století se terorismus přeorientoval na terorismus náboženský, který se stal problémem celého světa. V současné době je tak globální terorismus určen jako největší bezpečnostní hrozba. Jako třetí rovina shody odborníků může být určen názor, že teroristické jednotky pocházejí většinou z rozvojových zemí, které se potýkají se špatnou ekonomickou situací a vysokým procentem negramotného obyvatelstva. Tyto země jsou většinou zmítány kmenovými či regionálními konflikty, ve kterých jsou soustavně nerespektována lidská práva. Čtvrtou rovinou, která je považována za nejdůležitější, jsou otázky boje proti terorismu. Tento problém stále rozděluje odborníky na dvě skupiny, které nemohou najít shodu. Jak uvádí Eichler (2005), jedna skupina prosazuje názor, že na nepřímou strategii lze dát pouze nepřímou odpověď. Druhá skupina naopak prosazuje strategii vojenského boje proti terorismu.

Někteří autoři v tomto ohledu připomínají, že terorismus není sám o sobě politickým hnutím či ideologií, ale taktikou či metodou, která je politickými skupinami například na Blízkém východě používána k dosažení nejrůznějších cílů:

- ke svržení politických režimů, případně států (např. „okupačního“ izraelského režimu, resp. imperialistického či bezvěreckého režimu v muslimské zemi) a dosažení vlastních nacionalistických cílů (např. získání území pro vlastní stát – Palestina, Kurdistán atd.);
- k omezení či zastavení určité politiky (např. izraelsko-palestinského mírového procesu);
- k upozornění na určitý politický problém (např. na situaci Palestinců, Kurdů a bývá často spojen s požadavkem na propuštění vězněných příznivců radikálních hnutí);
- k dosažení teologických cílů (např. vybudování chalífátu nebo jiné formy teokracie);
- k mocenskému boji uvnitř radikálních hnutí samotných, nebo mezi radikálními hnutími navzájem, např. konflikt Fatah versus Hamas;
- k podpoře spřízněných radikálních skupin (např. spolupráce německých a palestinských radikálů)¹.

Typologie terorismu

Typologie terorismu je určena specifickými cíli, kterých chce teroristická skupina dosáhnout. To ovlivňuje chování a určuje důvody realizace jednotlivých útoků. Terorismus rozdělujeme na základě příčin provedení teroristických útoků na:

- Politický terorismus
- Náboženský terorismus
- Kriminální terorismus
- Psychotický terorismus

¹ DANICS, Š. A TUČEK, L. *Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků? Vojenské rozhledy č.2/2008. s.18-30.*

2.1.1 Politický terorismus

Politický terorismus rozděluje na dvě části jeho zásadní ideologie či rozhodující motiv. Politický terorismus se tedy dělí na:

- a) revoluční;
- b) separatistický.

2.1.2 Revoluční terorismus

Revoluční terorismus je dán nespokojeností skupiny lidí s politickým režimem, který v dané oblasti či zemi vládne. V některých publikacích bývá nazýván protistátním terorismem. Jak uvádí Foltin a Řehák (2005), hlavním cílem realizace teroristických aktů je svržení starého režimu a nastolení nové vlády či totální rozpad státu. Terčem útoků se stávají zejména vládní představitelé, státní instituce apod.

2.1.3 Separatistický terorismus

Hlavním znakem separatistického terorismu je jakási historická územní křivda. Tedy je jedná se teroristické akty páchané z důvodu autonomie určitého území či získání vlastního státu. Většinou etnické skupiny osob pocítují útlak směrem od vůdčího národa, který danou oblast získal v historii. Následkem takovýchto teroristických aktů dochází ve většině případů k destabilizaci politické situace, zhoršení hospodářství. V mnoha případech vedl separatistický terorismus k válce. Příkladem toho může být konflikt v bývalé Jugoslávii².

² FOLTIN, P. ŘEHÁK, D. *Důvody realizace a formy terorismu*. Obrana a strategie. 2005, č. 1. s 35-39.

2.1.4 Náboženský terorismus

V případě náboženského terorismu vedou teroristické skupiny zpravidla válku za vyhlášení svatého božího státu, který byl založen na božím pořádku v souladu s jejich náboženstvím. V případě nejrozšířenějšího islámského extremismu je jejich hněv namířen nejen proti zlému Západu, ale i proti domácím světským vládám. Sami sebe považují za boží bojovníky, kteří vedou svatou válku³.

2.1.5 Kriminální terorismus

Základem kriminálního terorismu není žádná ideologie, jako u dvou výše zmíněných typů. Kriminální terorismus je páčán z důvodu obohacení, kterého skupiny dosahují nelegálními aktivitami. Jedná se tedy o organizovaný zločin, jako je obchod se zbraněmi, či drogami, který se v mnoha případech snaží zamaskovat své jednání extrémistickými skupinami⁴.

2.1.6 Psychotický terorismus

Tak jako se u kriminálního terorismu nejedná o ideologie, tak i u psychotického terorismu nejde o prosazování náboženství či nároku na území. Psychotický terorismus bývá obvykle dán činem jedné psychicky nemocné osoby, která se snaží na sebe upozornit nebo vyvolat jakýsi zvrácený pocit uspokojení z bolesti a utrpení někoho jiného⁵.

³ tamtéž

⁴ FOLTIN, P. ŘEHÁK, D. *Důvody realizace a formy terorismu*. Obrana a strategie. 2005, č. 1. s 35-39.

⁵ tamtéž

3 Charakteristika islamistického terorismu a jeho nositelé

Ještě na počátku 90. let nebyl terorismus považován za závažnou hrozbu. Hovořilo se o něm (pouze) jako o riziku - také původní zařazení v právu EU bylo pod kategorií organizovaný zločin. Mezinárodní terorismus, označovaný jako terorismus islámský, je projevem nenávisti vůči hodnotám západní civilizace a současně i reflexí islámského světa na jednání hlavně ze strany USA. V únoru 1998 vytvořil bin Ládín mezinárodní islamistickou frontu proti „Židům a křižákům“ a vydal fatvu, ve které se zdůrazňuje⁶: *„Každý muslim, který je toho schopný, má osobní povinnost zabít Američany a jejich spojence, bez ohledu na to, zda se jedná o civilisty či vojenské jednotky, a to v každé zemi, kde je to možné“*⁷.

Důležitým aspektem daného problému a jeho příčin je skutečnost, že al-Káida se otevřeně a cestou krutého násilí staví proti vnucování západních a zejména amerických hodnot islámskému světu – srov. rovněž doktrína USA o tzv. vývozu demokracie. V této souvislosti je vhodné připomenout, že muslimský svět vyznává především „spravedlnost“, a tak se cítí být ponížěn tím, že USA jednostranně podporují Izrael a také zprofanované režimy v islámském světě a že se chovají jako bezohlední vítězové v procesu nespravedlivé globalizace⁸.

Počátkem 21. století bylo možné považovat za islamistický terorismus útoky na USA v New Yorku a Washingtonu v roce 2001 či útok v Madridu ve Španělsku v roce 2004. Tyto útoky byly vedeny teroristickými skupinami z muslimských zemí. V současné době se pohled na tyto teroristické útoky změnil a byly přehodnoceny spíše na politické teroristické útoky. Těmto útokům předcházela válka v Iráku, které se aktivně účastnily vojenské síly Spojených států amerických. Díky tomu začalo být z pohledu muslimských obyvatel Iráku a dalších přilehlých zemí, pohlíženo na Ameriku a její spojence jako na okupanty, kteří se chtějí zmocnit bohatství dotčených zemí a pohrdají islámem a muslimskou kulturou.

⁶ PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

⁷ *World Islamic Front Statement Urging Jihad Against Jews and Crusaders* [online]. 2016 [cit. 2016-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.fas.org/irp/world/para/docs/980223-fatva.htm>>

⁸ PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

Faktory charakterizující islámský terorismus

Nepřítel – za nepřitele jsou považováni islámští teroristé a radikálové, kteří nejsou podporováni pouze v muslimských zemích, ale v zemích celého světa např. Belgie, Francie či Německo, ve kterých jsou silné muslimské komunity.

Duchovní (islámští imáni), právníci a další aktivisté – tyto profese jsou pro islámský terorismus výhodné z toho důvodu, že velmi dobře znají právní systém, který je založen na lidských právech a svobodách. Tyto znalosti jsou poté teroristy a radikály zneužívány pro realizaci vlastních cílů.

Teritoriální rozšíření – terorismus není páchan pouze na určité části světa, ale útoky jsou již zaznamenávány z mnoha světadílů, např. Evropa, Severní Amerika, Asie, Afrika.

Růst počtu vyznavačů islámu – stále více zejména mladých lidí, se obrací k islámu. V mnoha případech jde o osoby či skupiny osob, které mají pocit, že tzv. chtějí někam patřit a být někdo.

Vyhraněně silná náboženská motivace – islámští radikálové či teroristé páchají útoky, protože jim to nařizuje jejich Bůh. V poslední době ale v jejich aktivitách můžeme najít jasná porušení Koránu.

Ekonomická síla – tato síla je dána zejména obchodem s ropou či drogami, které jsou vysokým zdrojem finančních prostředků pro teroristické skupiny. V mnoha případech jsou tyto skupiny podporovány svými přívrženci ze západních zemí.

Široká společenská podpora a zázemí v islámských zemích a islámských komunitách v zahraničí – jak bylo výše zmíněno, jedná se zejména o finanční podporu či podporu v rámci ukrývání apod.

Uzavřenost islámské komunity v zahraničí – islámské komunity jsou velmi uzavřené a řídí se svými zákony. Tyto komunity jsou většinou naprosto nekontrolovatelné ze strany státu. To umožňuje vnitřní infiltraci radikálních skupin a teroristických buněk.

Konvertování k islámské víře hlavně v Evropě – mnoho osob, které vyznávají jinou víru a jsou psychicky slabší, se nechá velmi snadno strhnout ke změně. Poté, co se rozhodnou konvertovat, v mnoha případech odjíždějí do muslimských zemí, kde se mají naučit islámu jako takovému. Většinou ale končí ve výcvikových táborech teroristů, odkud se mohou vrátit do své původní země jako teroristé.

Globální politická, ekonomická a psychologická dimenze jeho teroristických akcí podporovaná i stále širší medializací. Islámské radikály a teroristy spojuje strategická priorita projevující se v:

- boji proti nemuslimským státům resp. vládám především proti euroatlantské civilizaci;
- boji proti muslimským zemím spojencům USA (Pákistán, Saudská Arábie) resp. proti sekulárním vládám v muslimských zemích (Turecko, Egypt);
- boji proti přítomnosti okupačních jednotek USA a jejich spojenců (Irák, Afghánistán);
- proti nespravedlnosti vůči arabskému obyvatelstvu (palestinský problém)⁹.

Islámský terorismus lze dále charakterizovat tak, že:

- stojí mimo právní oblast, kterou cíleně nerespektuje;
- stojí též mimo oblast státních a oficiálních politických struktur.

Jako ideově – politický projekt se začíná vytvářet představa kvaziglobálního integrovaného arabského superstátu (chalífátu). Konečným cílem má být vytvoření „světového chalífátu“ jako státní a ideologické konstrukce. Symbolem tohoto procesu je bin Ládín s organizací al-Káida. Tomuto procesu výrazně napomáhá skutečnost, že nedochází ze strany islámských vlád nebo vlivných „neradikálních“ islámských představitelů k jeho jednoznačnému odsouzení¹⁰.

⁹ PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

¹⁰ tamtéž

Islámský terorismus a sebevražedný terorismus

Sebevražedný terorismus představuje subkategorii terorismu. Speklativní východisko definičního oboru terorismu vyžaduje zpětné ověření postupů, pomocí nichž byla případná definice konstruována či (vy)nalezena. Přesto může být interpretace sebevražedného terorismu prozatím ověřována na těchto konstrukcích:

- terorismus se jeví jako nezákonný násilný aktivismus, politicky, nábožensky, ideologicky či jinak zaměřený, zacílený na civilisty nebo civilní objekty;
- terorismus představuje promyšlenou metodu/promyšlený způsob produkce a fruktifikace strachu, které jsou aplikovány na civilních cílech a jejichž účelem je dosažení určitých změn;
- teroristický útok komunikuje jako čirý akt násilí devastujícím způsobem v psychosomatické struktuře adresátů. Vyvolává v této skupině fyzické změny, jimiž přizpůsobuje nebo se snaží přizpůsobit vnímání tak, aby mohl komunikovat záměry aktérů násilí¹¹.

¹¹ DANICS, Š. A TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. Vojenské rozhledy. 2009, roč. XVIII. (L.), č. 2. s. 52-70.

4 Protiteroristická politika EU a ČR

4.1. Protiteroristické nástroje EU

Po teroristických útocích v září 2001 rozhodla evropská unie o nutnosti bránit se terorismu a to nejen pomocí odpovědi na teroristické útoky, ale zejména předcházení těmto útokům.

4.1.1 Politické nástroje

Základní charakteristikou pro politické nástroje je vytyčování cílů a úkolů, ke kterým je třeba přičíst možnosti realizace a různé druhy prostředků. Tyto nástroje jsou ve většině případů schvalovány Evropskou radou či Radou EU. V některých případech jsou schvalovány a přijímány i jinými orgány Evropské unie. Tyto přijaté dokumenty nejsou právně závazné, pouze politicky. Tyto politické dokumenty jsou věcným základem pro přijetí konkrétních právních aktů Evropské rady.

Evropská bezpečnostní strategie

Evropská bezpečnostní strategie byla schválena v prosinci 2003 Evropskou radou. Dokument určuje současné hrozby pro Evropskou unii a předkládá možnosti jejich řešení pomocí celé řady nástrojů. Tyto nástroje jsou např. politické, diplomatické, vojenské, obchodní apod. Evropská unie touto strategií dokládá, že dokáže bránit země i jinými možnostmi, než jen těmi vojenskými.

Evropská strategie je rozdělena na dvě hlavní části. První část vymezuje bezpečnostní hrozby a v druhé části jsou definovány tři základní cíle Evropské unie.

První část dokumentu obsahuje tyto bezpečnostní hrozby:

- Terorismus,
- Proliferace zbraní hromadného ničení,
- Regionální konflikty,
- State Failure – tzv. nefunkční státy – typickým znakem pro tyto země je nefunkční státní moc či velká míra korupce,
- Organizovaný zločin – tato hrozba vychází zejména z předchozí hrozby (state failure).

Druhá část dokumentu řeší tři základní strategické cíle Evropské unie. Těmi jsou:

- Rozšíření zóny bezpečnosti v okolí Evropy,
- Posilování mezinárodního právního řádu,
- Reakce na hrozby, představující schopnost Unie reagovat na nové hrozby.

Prohlášení k boji proti terorismu

Dokument Prohlášení k boji proti terorismu byl následkem závažné události v roce 2004. Dne 11. března 2004 byl islámskými teroristy spáchán v Madridu teroristický útok. Tento útok byl označen jako první hrozba terorismu pro Evropu a její demokratické zásady, které jsou základem Evropské unie. Evropská rada na tento útok reagovala o dva týdny později, tedy dne 25. března 2004 přijetím nového dokumentu – Prohlášením k boji proti terorismu. Dokument například uvádí, že boj proti terorismu vyžaduje akci napříč všemi možnostmi, které poskytuje Evropská unie, přičemž Rada EU pro justici a vnitřní věci zde sehrává klíčovou roli¹².

Jedním z opatření boje proti terorismu, uvedeném v dokumentu, bylo vytvoření protiteroristického koordinátora EU, který spadá pod úřad Vysokého představitele pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.

¹² PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

Haagský program s Akčním plánem k jeho provádění

Haagský program byl schválen Evropskou radou v listopadu 2004. Ten určil, jaké jsou hlavní cíle v oblasti vnitřní bezpečnosti v letech 2005 – 2009. V programu řeší problematiku větší spolupráce bezpečnostních složek členských států a vyzývá k většímu využívání Eurojustu a Europolu. Dokumentem byla vyzvána Evropská komise k předložení návrhu na společný přístup EU k údajům o cestujících za účelem ochrany na hranicích a v letecké dopravě, nebo aby přezkoumala opatření v boji proti financování terorismu¹³.

Akční plán EU na boj proti terorismu

Akční plán EU na boj proti terorismu byl přijat Evropskou radou v září 2001. K přijetí tohoto dokumentu předcházely teroristické útoky 11. září 2001 v USA, které mimo jiné ukázaly na potřebu spolupráce mezi justicí a oblastmi vnitřních věcí. Jako prioritní úkoly bylo stanoveno vyhledávání pravděpodobných teroristů a teroristických organizací v Evropě a jejich identifikace. Z toho důvodu bylo navrženo, aby se zlepšila a zintenzivnila spolupráce mezi zpravodajskými složkami a byly vytvořeny společné týmy, určené k vyšetřování. Stejně tak je v dokumentu zakotvena výstavba protiteroristického týmu, který by měl spolupracovat s USA.

V listopadu 2004 byl Akční plán EU na boj proti terorismu aktualizován na základě útoků v Madridu. V této aktualizaci bylo určeno sedm strategických cílů:

1. Prohloubit mezinárodní konsensus a zvýšit mezinárodní úsilí v boji proti terorismu,
2. Omezit přístup teroristů k ekonomickým a finančním zdrojům,
3. Maximalizovat schopnost orgánů EU a členských států odvracet teroristické útoky, odhalovat, vyšetřovat a stíhat teroristy,
4. Provádět ochranu bezpečnosti mezinárodní dopravy a zefektivnit systém ochrany hranic,
5. Zlepšit schopnost EU a jejich členských států řešit následky teroristického útoku,

¹³ *Terorismus – historický přehled* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupný z WWW:

<<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/terorismus---historicky-prehled-013078>>

6. Specifikovat faktory, které přispívají k podpoře terorismu a k přímé účasti na něm a zaměřit se na ně,
7. V rámci vnějších vztahů EU zaměřit své úkoly na prioritní třetí země, kde je potřeba vylepšovat schopnost čelit terorismu a na země, které s terorismem dostatečně nebojují¹⁴.

Prohlášení Rady k útokům v Londýně

Prohlášení Rady předcházely bombové útoky spáchané v Londýně 7. července 2005. Dokument obsahuje deset bodů, které, ve kterých jsou uvedené úkoly určené na pomoc v boji proti terorismu. Základní prioritou pro Evropskou unii je pronásledování a stíhání teroristů, jehož účelem je odříznout teroristy od finančních prostředků, přerušení teroristických plánů, zničení jejich sítí mezi různými buňkami a hlavně vedení teroristů k odpovědnosti, tedy k jejich potrestání.

Strategie EU pro boj proti terorismu s Akčním plánem

Strategie EU pro boj proti terorismu byla schválena v listopadu 2005. Účelem dokumentu bylo shrnutí těch nejpodstatnějších aspektů protiteroristické politiky EU v jednom dokumentu. V samotném úvodu se uvádí strategický závazek Evropské unie, a to „*Celosvětově bojovat proti terorismu, dodržovat lidská práva a učinit Evropu bezpečnější, umožnit jejím občanům žít v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.*“¹⁵ Obsahem dokumentu jsou „čtyři pilíře“, které určují jakousi odpověď na teroristické mezinárodní hrozby. Těmito pilíři jsou:

- Předcházení,
- Ochrana,
- Pronásledování,
- Reakce.

¹⁴ PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

¹⁵ tamtéž

Strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů s Akčním plánem

O vytvoření Strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů (dále jen Strategie na boj proti radikalizaci) bylo rozhodnuto na zasedání Evropské rady v prosinci 2004. Vytvoření dokumentu vychází z potřeby řešení faktorů, které přispívají k násilné radikalizaci. Úkolem dokumentu je představit, jakým způsobem má Evropská unie a její členské státy bojovat s radikalizací a nábořem teroristů.

Úkoly Evropské unie v boji proti radikalizaci a náboru teroristů:

- zamezit činnosti sítí a jednotlivců, kteří přivádějí lidi k terorismu;
- zajistit, aby hlasy většinového proudu převládly nad názory extrémistů;
- podporovat ještě s větší razantností bezpečnost, spravedlnost, demokracii a příležitosti pro všechny.

Boj proti radikalizaci a náboru teroristů je výzvou především pro členské státy, a to na celostátní, regionální i místní úrovni. Určují totiž sociální, vzdělávací a hospodářskou politiku, která může podporovat rovnost a začlenění do hlavního proudu společnosti. Na těchto úrovních je rovněž určována zahraniční, obranná a bezpečnostní politika a způsob, jakým je o těchto politikách veřejně pojednáváno. Vlády jsou za tyto politiky zodpovědné především před svými parlamenty a národy. Otázka radikalismu a způsobu, jak s ním bojovat, se v jednotlivých členských státech značně liší. Tato strategie umožňuje členským státům další postup jejich práce na vnitrostátní úrovni na základě společného porozumění faktorům radikalizace a zásadám a činnostem v oblasti boje s nimi¹⁶.

Program solidarity EU (CBRN)

Ohrožení chemickými, biologickými, radiologickými a nukleárními zbraněmi (dále jen CBRN) je jednou z nejrizikovějších oblastí na celém světě. Zneužití CBRN

¹⁶ *Strategie Evropské unie pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů* Rada Evropské unie, Brusel 2005, str. 6

teroristy může mít velmi rozsáhlé následky pro obyvatele zemí, ale i pro samotné prostředí. CBRN je nebezpečné z důvodů:

- ohrožení živých organismů – úmrtí, zdravotní postižení;
- dlouhodobé sanace zasažené oblasti.

Po teroristických útocích na Spojené státy z 11. září 2001, Evropská rada v Gentu (neformální setkání), ze dne 19. října a Laekenu ze dne 15. prosince 2001, požádala Radu a Komisi, aby připravila program pro zlepšení spolupráce v oblasti chemického a biologického terorismu. Rada a Komise reagovala přijetím dne 20. prosince 2002, z výše uvedených 2002 CBRN program. Po teroristických útocích na Madrid, dne 11. března 2004, byla na zasedání Evropské Rady přijata řada textů, týkajících se podpory Evropské unie a jejích členských států v řešení teroristických hrozeb s použitím CBRN. Rada představila svůj záměr aktualizovat program CBRN z roku 2002 zasedání Evropské rady EU má rovněž zájem zvýšit schopnost partnerských zemí plnit svou roli v procesu řešení současných klíčových hrozeb z hlediska bezpečnosti, míru a stability v celém světě. Za tímto účelem se v rámci dlouhodobých priorit, jež byly určeny na základě nástroje stability, počítá s budováním inovačních kapacit představujících spojení finanční a technické pomoci na vnitrostátní, regionální a nadnárodní úrovni. Priorita 1 tohoto nástroje se týká podpory pro mezinárodní úsilí zmírnit rizika spojená s chemickými, biologickými, radiologickými a jadernými látkami (dále jen „rizika CBRN“). Opatření financovaná prostřednictvím nástroje stability se zaměřují na zmírnění rizik CBRN, včetně šíření zbraní hromadného ničení, zejména prostřednictvím politik účinné kontroly materiálů a látek CBRN, kontroly vývozu zboží dvojího použití a přeorientování vědců původně specializovaných na vývoj zbraní na činnosti výzkumu pro mírové účely¹⁷.

Ochrana kritické infrastruktury proti terorismu

Vypracování dokumentu Ochrana kritické infrastruktury předcházely teroristické útoky v Madridu roku 2004. Do té doby Evropská unie nepocítovala potřebu ohrožení teroristickými útoky na nejpodstatnější fungování EU a jejích členských zemí.

¹⁷ KLUSÁČEK, M. *Evropská legislativa a její úloha v boji proti materiálům CBRNE* *Vojenské rozhledy* č.3/2010. s. 156-167.

Ve dnech 17. a 18. června 2004 Evropská rada požádala Komisi o přípravu celkové strategie na vylepšení ochrany kritické infrastruktury. Komise v reakci na to přijala 20. října 2004 sdělení Ochrana kritické infrastruktury v boji proti terorismu. Evropská rada ve dnech 16. a 17. prosince 2004 ve svých závěrech o předcházení, připravenosti a reakci na teroristické útoky a v Programu solidarity přijatých Radou 2. prosince 2004 přijala záměr Komise předložit Evropský program na ochranu kritické infrastruktury (dále jen EPCIP) a Výstražnou informační síť kritické infrastruktury (dále jen CIWIN). Dne 17. listopadu 2005 Komise přijala Zelenou knihu o Evropském programu na ochranu kritické infrastruktury. Dne 12. prosince 2006 Komise představila návrh směrnice o určení a označení evropských kritických infrastruktur a společný přístup k posuzování potřeb zlepšování jejich ochrany. Dále dne 12. února 2007, byl přijat navržený program EU Prevence, připravenost k obraně proti terorismu a jiným souvisejícím bezpečnostním rizikům a zvládnání jejich následků¹⁸.

Cílem EPCIP je zlepšování ochrany kritické infrastruktury v Evropské unii. Legislativní rámec pro EPCIP obsahuje následující:

- postup pro určení a označení evropské kritické infrastruktury a společný přístup k posuzování potřeb zlepšování ochrany takové infrastruktury. Stane se tak formou směrnice;
- opatření, která mají usnadnit provádění EPCIP, včetně akčního plánu EPCIP, Výstražné informační sítě kritické infrastruktury (CIWIN), vytvoření skupin odborníků na ochranu kritické infrastruktury na úrovni EU, procesů sdílení informací o ochraně kritické infrastruktury a určení a analýzy vzájemných závislostí;
 - poskytování podpory zemím EU v oblasti vnitrostátních kritických infrastruktur, které by na základě zvážení mohla příslušná země EU využít, a pohotovostní plánování;
 - vnější prostředí;
 - doprovodná finanční opatření, a zvláště navržený program EU „Prevence, připravenost k obraně proti terorismu a jiným souvisejícím bezpečnostním rizikům a zvládnání jejich následků“, pro období 2007–2013,

¹⁸ *Evropský program na ochranu kritické infrastruktury* [online]. 2015 [cit. 2015-12-19]. Dostupný z WWW:
< <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV%3A133260>>

kteřá poskytnou příležitosti financovat opatření týkající se ochrany kritické infrastruktury¹⁹.

Strategie EU pro boj proti terorismu a zahraničním bojovníkům se zaměřením na Sýrii a Irák

Strategie EU pro boj proti terorismu a zahraničním bojovníkům se zaměřením na Sýrii a Irák (dále jen Strategie pro Sýrii a Irák) vznikla na základě zasedání pracovní skupiny pro terorismus, které se konalo v lednu 2015. Na tomto zasedání byla řešena problematika protiteroristické strategie pro Sýrii a Irák, se zvláštním důrazem na zahraniční bojovníky.

Tato strategie spočívá na přístupu EU k řešení terorismu založeném na trestním soudnictví při současné ochraně lidských práv. EU je pevně přesvědčena, že právní stát a ochrana lidských práv a základních svobod jsou základem pro boj proti terorismu. Veškerá opatření přijatá v rámci boje proti terorismu musí být v souladu s mezinárodním právem, včetně práva v oblasti lidských práv, uprchlického práva a mezinárodního humanitárního práva²⁰.

Cílem Strategie pro Sýrii a Irák je nastolení podmínek, které mají vést k politické stabilitě v regionu. Z důvodu fungování boje proti terorismu v širším politickém procesu, musí být tento boj začleněn do programu mezinárodního společenství jako součást komplexního přístupu, který obsahuje důraz na preventivní práci. V tomto kontextu mají cíle Strategie pro Sýrii a Irák dvojí účel:

- poskytnout dlouhodobý rámec, který: minimalizuje rizika pro Evropu a evropské zájmy a hrozbu pro regionální stabilitu vyplývající z terorismu pocházejícího ze Sýrie a Iráku,

¹⁹ tamtéž

²⁰ *Nástin protiteroristické strategie pro Sýrii a Irák, se zvláštním důrazem na zahraniční bojovníky* Rada Evropské unie, Brusel 2015, str. 6

- přispívá ke strategické porážce ISIL/Da'ish a Džabhát al-Núsra, včetně jejich násilné ideologie²¹.

4.1.2 Právní nástroje

Europol

Základem vzniku Europolu byla potřeba zrychlení a zjednodušení spolupráce jednotlivých členských států v oblasti mezinárodního zločinu. Přesto, že Úmluva o Europolu byla podepsána již v roce 1995, vstoupila v platnosti až v říjnu 1998.

Cílem Europolu je, jak již bylo výše zmíněno, zlepšení spolupráce mezi jednotlivými členskými státy v boji proti terorismu. Dále je cílem přecházení obchodu s drogami, zbraněmi a dalšími trestnými formami zločinu.

Jako základní dokument pro Europol je považována Amsterodamská smlouva a dále Haagský program z roku 2004.

Amsterodamská smlouva

Dokument upravuje rámec justice a vnitřních věcí. Hlavním cílem dokumentu bylo při vzniku budování prostoru bezpečnosti, svobody a práva. Před vznikem Amsterodamské smlouvy byl Europol založen z důvodu výměny policejních informací mezi členskými státy. Vznik Amsterodamské smlouvy změnil pojetí Europolu a to tak, že: doplnila jeho poslání o posílení atributu operativního šetření a policejního vyšetřování, hlavně za využití možností společných vyšetřovacích týmů²².

Eurojust

Eurojust je možné charakterizovat jako orgán EU s právní subjektivitou, jehož charakteristickým znakem je specifická právní hybridní povaha. Jeho hlavním cílem je stimulovat a zdokonalovat koordinaci vyšetřování trestních stíhání v členských státech, zdokonalit spolupráci mezi příslušnými orgány členských států, podporovat příslušné

²¹ tamtéž

²² PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

orgány členských států tak, aby se jejich vyšetřování a státní stíhání staly efektivnějšími²³.

Agenda justiční a policejní spolupráce je rozdělena do čtyř částí:

- spolupráce v oblasti ochrany hranic, vízové, azylové a přistěhovalecké politiky;
- vzájemné uznávání a vymáhání rozsudků a rozhodčích rozhodnutí vydaných v jiném státě EU;
- přeshraniční doručování dokumentů;
- kompatibilitu pravidel členských států pro určení aplikovatelného právního systému a určení jurisdikce pro rozhodování sporů (tj. harmonizace mezinárodního práva soukromého);
- spolupráci při získávání důkazů;
- vysokou kvalitu přístupu k spravedlnosti;
- řádné fungování procesních pravidel a v případě nutnosti i podpora kompatibility procesních pravidel různých členských států;
- rozvoj alternativních metod řešení sporů;
- podporu školení soudců a soudních úředníků;
- soudní spolupráce v občanskoprávních (netrestněprávních) záležitostech;
- soudní spolupráce v trestněprávních záležitostech;
- zavedení pravidel a postupů pro uznávání soudních rozhodnutí týkajících se trestních věcí, které byly vydány v jiném státě EU;
- zabránění konfliktů mezi jurisdikcemi jednotlivých členských států;
- podpora školení soudců a soudního personálu;
- zjednodušení spolupráce mezi institucemi členských států;
- policejní spolupráce v trestněprávních záležitostech.

²³ SZABOVÁ, E. *Eurojust vo svetle Lisabonskej zmluvy alebo Eurojust ako budúci orgán riešenia jurisdikčných konfliktov?* ASPI, 2016, str. 3

Úmluva EU o právní pomoci ve věcech trestních

Úmluva EU o vzájemné pomoci patří mezi nejdůležitější nástroje Evropské unie v žádání o vzájemnou pomoc. Pokud dojde k dohodě mezi příslušnými orgány dotčených členských států, stát který požádal o vyšetřování, u kterého je nezbytná přítomnost osoby držené ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody na jeho území, může dočasně tuto osobu předat na území členského státu, na kterém se vyšetřování koná²⁴.

Dále je možné umožnit využití telekomunikačních prostředků. Pokud se daná osoba nachází na území členského státu a je třeba provést výslech této osoby jako svědka, popř. znalce v daném oboru, je možné tento výslech provést pomocí telefonní konference nebo videokonference.

V Úmluvě EU o právní pomoci ve věcech trestních je zahrnuta možnost využívání agentů, odposlechu telekomunikačního provozu, ustanovení o skrytém vyšetřování či sledování zásilek.

Součástí Úmluvy EU o právní pomoci ve věcech trestních je Protokol k této Úmluvě, jehož obsahem jsou právní ustanovení, např. žádost o sledování bankovních operací či žádosti o informace o bankovních účtech nebo operacích.

Evropský zatýkací rozkaz

Rámcové rozhodnutí o Evropském zatýkacím rozkazu bylo přijato dne 13. června 2002. Evropský zatýkací patří mezi nejdůležitější prvky budovaného prostoru svobody, bezpečnosti a práva coby jednoho z cílů evropské integrace.

Základem pro vytvoření Evropského zatýkacího rozkazu byly tři kořeny:

- Plán na vybudování Evropského prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti jak jej předvídá Amsterodamská smlouva i Smlouva z Nice.
- Události z 11. září 2001, které poukázaly na nutnost intenzivnější spolupráce mezi členskými státy.
- Omezená úspěšnost dosavadního právního rámce spolupráce založené na mezinárodních smlouvách - v rámci III. pilíře EU nebo jiných mezinárodních struktur

²⁴ PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

zejména neuspokojující počet ratifikací.

Evropský zatýkácí rozkaz můžeme definovat jako justiční rozhodnutí vydané členským státem s cílem, aby jiný členský stát zadržel a vydal požadovanou osobu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody či rozkaz k zadržení²⁵.

Společné vyšetřovací týmy

Právní základ společných vyšetřovacích týmů je uveden v článku 20 Druhého dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 8. listopadu 2001 a v článku 13 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy EU z 29. května 2000. (dále jen Úmluva o vzájemné pomoci). Z důvodu problémové ratifikace Úmluvy o vzájemné pomoci bylo Radou EU dne 13. června 2002 přijato Rámcové rozhodnutí o společných vyšetřovacích týmech, které měly členské státy provést do 1. ledna 2003. Toto Rámcové rozhodnutí převzalo v téměř totožném znění článku 13, 15 a 16 Úmluvy 2000. Rámcové rozhodnutí o Společných vyšetřovacích týmech bylo provedeno v členských státech různými způsoby²⁶.

Potřeba vzniku Společných vyšetřovacích týmů vznikla na základě zkušeností z minulosti, kdy se projevila neefektivita mezinárodní policejní a justiční spolupráce, která měla za úkol potírat organizovanou přeshraniční trestnou činnost. Společné vyšetřovací týmy lze charakterizovat jako nástroj „*mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, jehož hlavním smyslem je opatřování důkazů použitelných v trestním řízení. Jedná se o písemnou dohodu vytvořený tým osob z nejméně dvou států dočasně fungující v rámci trestního řízení. Společné vyšetřovací týmy je potřeba odlišovat od policejní spolupráce, kdy případně vytvořený tým na policejní úrovni slouží k opatřování a výměně informací a nikoliv k zajišťování procesně použitelných důkazů*“²⁷.

Vytvoření Společných vyšetřovacích týmů má za úkol zjednodušení činnosti orgánů činných v trestním řízení. Pokud dojde k uzavření dohody o vzniku Společných vyšetřovacích týmů, usnadní se např. vyžadování důkazů, které nemusejí probíhat cestou dožadování, ale je možné je poskytnout pouze na základě e-mailové či telefonické žádosti příslušníka Společného vyšetřovacího týmu.

²⁵ *Evropský zatýkácí rozkaz* Systém ASPI, 2016, str. 3

²⁶ STARÝ, L., RICHTEROVÁ, A. *Společné vyšetřovací týmy a Eurojust*, ASPI, 2016, str. 3

²⁷ *tamtéž*

Z důvodu efektivity je možné v rámci Společných vyšetřovacích týmů rozdělit různé úlohy v trestním řízení mezi jednotlivé země. Nezbytností k takovému opatření je komunikace v rámci Společného vyšetřovacího týmu. Touto spoluprací dochází ke sjednocení při řešení případů, či různých praktických problémů, které přímo vyplývají z trestního řízení. Díky vytváření Společných vyšetřovacích týmů dochází ke zvyšování efektivity mezinárodní spolupráce.

Opatření proti praní peněz

Po útocích, k nimž došlo dne 11. září 2001, bylo vynaloženo značné úsilí na posílení kapacit v EU pro boj proti financování terorismu a na úrovni EU byly přijaty různé právní nástroje a zahájena různá opatření.

Strategie pro boj proti financování terorismu byla přijata na zasedání Evropské rady konajícím se ve dnech 16. a 17. prosince 2004.

V současné době platí právní předpisy EU, ale stále stoupá potřeba přijmout obecnější nelegislativní opatření, jako jsou například opatření ke zvýšení transparentnosti, s cílem zajistit, aby členské státy měly nástroje k předcházení financování terorismu a k boji proti tomuto financování. Je třeba spolu s členskými státy pokračovat v práci na zlepšení způsobů zmrazování a konfiskace majetku teroristů a výnosů z trestné činnosti a tuto práci posílit, jakož i zavést společné minimální standardy odborného výcviku pro vyšetřovatele v oblasti financí a prosazovat účinnou spolupráci mezi útvary finančního zpravodajství (dále jen FIU) na úrovni EU i se třetími zeměmi²⁸.

Právní nástroje v oblasti civilní ochrany

Právní nástroje v oblasti civilní ochrany byly vystavěny na základě potřeby EU jednat v případě různých katastrof či hromadných neštěstí. Úkolem civilní ochrany v Evropské Unii je podpora a zjednodušení mobilizace pomoci v případě potřeby zemí, které jsou zasažené katastrofou. Mechanismus této pomoci je založen na zkušenostech a znalostech získaných při poskytování pomoci na území EU, ale i mimo ni. Mezi tyto zkušenosti patří zejména povodně velkého rozsahu v oblasti střední Evropy v roce 2002, havárie tankeru Prestige a s ní spojená ekologická katastrofa v roce 2002, dále

²⁸ Revidovaná strategie pro boj proti financování terorismu, Rada Evropské unie, Brusel 2008, str. 19

zemětřesení v severní Africe v roce 2003, rozsáhlé lesní požáry ve Francii v roce 2003 či např. výbuch (havárie) ve městě Asunción v roce 2004.

V Evropské Unii je spolupráce v oblasti civilní ochrany tvořena dvěma právními nástroji:

- Mechanismus civilní ochrany společenství - nástroj směřující ke zvýšení připravenosti a k mobilizaci okamžité pomoci v oblasti civilní ochrany v případě hromadných neštěstí způsobených lidmi (dopravní a letecké nehody, průmyslové havárie, jaderné havárie) a přírodních katastrof.
- Nástroj rychlé reakce a připravenosti pro mimořádné případy nouze - slouží jako právní základ pro poskytování finanční podpory Společenství na akce v oblasti civilní ochrany a opatření v oblasti připravenosti a reakce na katastrofy postihující země EU a země zapojené do mechanismu. Právní základ pro finanční podporu zásahů v oblasti civilní ochrany mimo EU je zajišťován navrženým nástrojem stability²⁹.

Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (Radicalistion Awareness Network – RAN)

Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (dále jen RAN) byla založena v roce 2011. Účelem této sítě je sdílení odborných znalostí a zjednodušení výměny dat či názorů, které se týkají např. posilování místních radikálních buněk apod. V rámci Sítě RAN je sdružováno více než sedm set odborníků a profesionálů z praxe ze všech států Evropy.

Dobrym příkladem její práce je internetový archiv osvědčených postupů nebo e-learningová aplikace, která umožňuje vzdálenou výměnu informací a názorů mezi členy sítě. Na zvláštních seminářích a prostřednictvím projektů se síť RAN také začala zabývat konkrétními jevy. Nedávno dokončila navazování kontaktů se zahraničními bojovníky se zaměřením na prevenci, terénní práci, resocializaci a opětovné začlenění

²⁹ *Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, Systém ASPI, 2005, str. 7*

těchto osob. Tato činnost nabývá na důležitosti, protože například konflikt v Sýrii nejeví známky oslabení.

Seznam osob, skupin a subjektů zapojených do teroristické činnosti v EU i mimo ní.

Po útocích z 11. září 2001 Evropská unie v reakci na terorismus mimo jiné vytvořila v prosinci téhož roku seznam osob, skupin a subjektů zapojených do teroristických činů a podléhajících omezujícím opatřením. Tato opatření stanovená ve společném postoji 2001/931/SZBP představovala další opatření přijatá za účelem provedení rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001). Na seznamu jsou uvedeny osoby a skupiny, které jsou aktivní v EU i mimo ni. Seznam je pravidelně, alespoň každých 6 měsíců, přezkoumáván. Tento seznam existuje samostatně vedle režimu EU, v jehož rámci se provádí rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1989 (2011) o zmrazení finančních prostředků osob a subjektů spojených s Usámou bin Ládinem, sítí al-Káida a Talibanem (včetně ISIL/Dá'iš)³⁰.

V dokumentu jsou stanovena kritéria, na jejichž základě jsou na seznam připisovány osoby, skupiny a subjekty. Dále jsou v dokumentu určeny činy, které jsou teroristickými činy a na ně navazující omezující opatření, která je potřeba použít. Jedná se o:

- opatření související se zmrazením finančních prostředků a finančních aktiv;
- opatření související s policejní a justiční spoluprací.

Na osoby, skupiny a subjekty uvedené na seznamu se vztahuje zmrazení finančních prostředků a dalších finančních aktiv, jakož i posílená opatření související s policejní a justiční spoluprací v trestních věcech. Nařízení Rady 2580/2001 stanoví zmrazení veškerých finančních prostředků a jiných finančních aktiv, které těmto osobám, skupinám a subjektům náleží. Kromě toho jim nesmějí být zpřístupněny přímo ani nepřímo žádné finanční prostředky ani finanční či hospodářské zdroje.

³⁰ *Seznam teroristů vedený EU* [online]. 2016 [cit. 2016-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>>

V těchto případech jde pouze o osoby nebo subjekty mimo EU. Na druhou skupinu osob a subjektů uvedených na seznamu se vztahují pouze posílená opatření související s policejní a justiční spoluprací v trestních věcech. V těchto případech jde naopak o osoby nebo subjekty EU³¹.

Do seznamu je možné zařadit osoby, skupiny a subjekty, které jsou zapojeny do terorismu a na něž Rada bezpečnosti OSN uvalila sankce. Jak bylo výše zmíněno, seznam osob, skupin a subjektů se pravidelně aktualizuje a je Radou Evropské unie nejméně každých šest měsíců přezkoumáván. Mimo toto pravidelné přezkoumávání je možné Radou Evropské unie přijmout rozhodnutí, že určité osoby, skupiny a subjekty zařadí na seznam nebo je z něj vyřadí.

4.1.3 Nástroje schválené v roce 2015

Evropský program pro bezpečnost na období 2015 – 2020

Evropský program pro bezpečnost na období 2015 – 2020 byl představen Evropskou komisí v dubnu 2015. V dokumentu je jako jedna z priorit uveden boj proti terorismu a radikalizaci. Závazkem Evropské komise se stalo vytvoření podmínek pro řešení tzv. zahraničních bojovníků, dále pak zvýšení kapacity Europolu či zhoršení podmínek přístupu teroristů k finančním prostředkům. Dalším důležitým článkem Programu je spolupráce EU a velkými firmami poskytujícími IT služby. Díky této spolupráci by došlo k omezení teroristické propagandy na internetu. Dalším významným bodem je právní rámec omezující přístup teroristů ke střelným zbraním v EU.

³¹ tamtéž

Nová pravidla pro předcházení praní peněz a financování terorismu.

Nová pravidla byla přijata v květnu 2015 Evropskou radou a Evropským parlamentem. Tato pravidla mají za cíl chránit občany a vnitřní trh EU tím, že zajistí, aby finanční systémy EU nebyly využívány pro účely terorismu a praní peněz³².

Jednotka pro oznamování internetového obsahu – Internet Referral Unit

Internet Referral Unit vznikla v červenci 2015 za účelem vyhledávání extrémistických obsahů na internetu, které nabádají uživatele k terorismu a radikalizaci. Tato jednotka vznikla na úrovni Europolu. Pokud je webová stránka identifikována, Europol vyzve správce webové stránky k jejímu odstranění.

Balíček opatření pro pokročení v boji proti terorismu.

Tento balíček opatření přijala Evropská komise dne 2. prosince 2015. Obsahem opatření je návrh na novou směrnici boje proti terorismu a Akční plán proti nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi a výbušninami. Podle směrnice budou za kriminální čin považovány:

- cestování do zahraničí z důvodu terorismu,
- organizování cest do zahraničí za účelem terorismu,
- financování cest do zahraničí za účelem terorismu,
- absolvování teroristického výcviku,
- poskytování finančních prostředků pro páchaní teroristických činů.

V Akčním plánu je žádáno o lepší odhalování, vyšetřování a zabavování střelných zbraní a výbušnin určených k páchaní terorismu či jiných trestných činů. Stejně tak je v Plánu uvedeno posílení kontrol v rámci nelegálního obchodování se zbraněmi a zvýšení spolupráce s třetími zeměmi, které jsou prodejci nelegálních zbraní do Evropy.

³² *Terorismus – historický přehled* [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupný z WWW:

<<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/terorismus---historicky-prehled-013078>>

4.2. Protiteroristické nástroje ČR

4.2.1. Národní akční plán boje proti terorismu

Národní akční plán boje proti terorismu je dokument obsahující opatření, která mají zvýšit připravenosti České republiky na možnost teroristického útoku na území země, ale i mimo ní. Opatření v dokumentu se týkají např. i posílení bezpečnosti kritické infrastruktury, civilního letectví, či zlepšení součinnosti složek Integrovaného záchranného systému. Vláda České republiky znění Národního akčního plánu boje proti terorismu každoročně aktualizuje svým usnesením.

Po teroristických útocích dne 11. září 2001 v USA byla vládou České republiky vyhodnocena potřeba vytvořit vlastní dokument boje proti terorismu. Tvorba takového dokumentu probíhala v několika fázích. Mezi první fáze patřila tvorba analýzy k tématu teroristických útoků. Ministerstvo vnitra vycházelo zejména z dokumentů Spojených států amerických a Evropské unie. Z těchto podkladů byly na konci roku 2001 dokumenty:

- Vyhodnocení připravenosti České republiky plnit úkoly, vyplývající ze Společného euro-amerického ministerského prohlášení o boji proti terorismu.
- Usnesení a Akční plán mimořádného zasedání Evropské rady z 21. září 2001.

Vzhledem ke stále stoupající hrozbě teroristických útoků bylo vyhodnoceno, že Česká republika musí mít dokument, který jasně určí požadované cíle, cesty, jak těchto cílů dosáhnout a odpovědnost za tato opatření a termín, ve kterém mají být provedeny. Vláda v prosinci 2001 svým Usnesením č. 1364 uložila ministru vnitra zpracovat Národní akční plán boje proti terorismu, který měl být předložen do března roku 2002. Zpracovaný dokument byl vládou České republiky schválen v dubnu 2002 a k datu 31. prosince každého roku se aktualizuje.

Opatření, která jsou v Národním akčním plánu boje proti terorismu uvedena, jsou srovnatelná s dokumenty ostatních států a vycházejí tak z dokumentů zejména Evropské unie. Opatření jsou rozdělena do několika oblastí:

- bezpečnostní – vojenské a policejní - kontroly osob a vozidel, ostraha klíčových budov;
- legislativní - právní ošetření celé agendy;
- operativní - možnost užití operativních prostředků v boji proti terorismu);
- kroky v rámci hraničních kontrol a imigrační politiky;
- kroky, konané s cílem zamezení financování terorismu;
- organizační postupy – nařízení, umožnění a usnadnění spolupráce mezi zpravodajskými službami a silovými resorty v rámci států, stejně jak v mezinárodním měřítku;
- prověrky zaměstnanců - zejména u letištního personálu;
- kroky v rámci oblasti civilní ochrany a resortu zdravotnictví - zajištění krytů, vody a potravin pro případ krize;
- vyřešení finančního pokrytí nastalé situace - dodatečné mzdové a investiční náklady, pojišťovnictví³³.

Strategie boje proti terorismu od roku 2013

Dokument Strategie boje proti terorismu od roku 2013 (dále jen Strategie 2013) vychází z předchozího dokumentu Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012 a dále vychází z principů Bezpečnostní strategie České republiky.

Základem Strategie 2013 je seznámení s principy boje proti terorismu, které je schopna použít Česká republika, představit jednotlivé oblasti, které jsou přímo dotčené bojem proti terorismu a upřesnit tzv. slabá místa bezpečnostního systému, která Česká republika má. Ve Strategii 2013 je uvedeno pět oblastí, které jsou stěžejní.

Tyto oblasti jsou:

- spolupráce zainteresovaných subjektů v boji proti terorismu;
- ochrana obyvatelstva a dalších potenciálních cílů;
- bezpečnostní výzkum a komunikace s veřejností;
- prevence radikalizace a rekrutování do teroristických skupin;

³³ *Vyhodnocování úrovně plnění protiteroristických opatření v České republice: Rámeček a základní dokumenty* [online]. 2016 [cit. 2016-01-23]. Dostupný z WWW: < <http://www.rexter.cz/vyhodnocovani-urovne-plneni-protiteroristickych-opatreni-v-ceske-republice-ramec-a-zakladni-dokumenty/2004/11/01/> >

- nezbytný vhlad do legislativního ukotvení problematiky boje proti terorismu.

Strategie 2013 je určená pro celou veřejnost České republiky. Zároveň je deklarací postoje České republiky k problematice terorismu pro naše zahraniční partnery nejen napříč Evropskou unií, ale také všem státům světa dodržujícím a hájícím principy svobodné a demokratické společnosti, které odmítají terorismus jako prostřed k prosazení jakýchkoliv zájmů organizovaných skupin či jednotlivců. Strategie je plně v souladu s aktuální Bezpečnostní strategií České republiky³⁴.

Strategie 2013 určuje jako největší míru ohrožení České republiky:

- zneužití chemických, biologických a radioaktivních látek;
- ohrožení kritické infrastruktury;
- radikalizaci stoupců extrémních ideologií a rekrutování osob do teroristických skupin;
- zneužití informačních a komunikačních technologií;
- ohrožení míst s velkou koncentrací osob, jako jsou letiště, velká nádraží, kulturní a sportovní akce, kulturní památky s výskytem velkého počtu turistů apod.;
- ohrožení jaderných elektráren Temelína a Dukovany;
- ohrožení jednotek Armády České republiky plnící úkoly v zahraničních misích;
- ohrožení prvků důležitých pro chod státu.

Protiteroristické úsilí České republiky jde ruku v ruce s úsilím na úrovni Evropské unie a NATO. Přitom využívá i klíčové unijní dokumenty, jako Evropská protiteroristická strategie a s ní spojený Akční plán Evropské unie pro boj s terorismem, Sankční seznamy EU vytvářené v souvislosti se sankcemi proti financování terorismu, Strategie boje proti radikalizaci a rekrutování a Akční plán Evropské unie pro boj s radikalizací a rekrutováním, Akční plán na posílení bezpečnosti výbušnin, Akční plán k tématu chemických, biologických, radiologických látek a nukleárních materiálů, pravidelná půlroční zpráva protiteroristického koordinátora Evropské unie aj. V této

³⁴ Strategie boje proti terorismu od roku 2013, Praha: 2013, str. 32

souvislosti nelze opomíjet ani aktivity v rámci Organizace spojených národů (OSN), zejména implementaci Globální strategie boje proti terorismu OSN z roku 2006 a spolupráci České republiky s protiteroristickými orgány OSN. Česká republika implementuje Stockholmský program pro oblast svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanů (2010 – 2014), který upravuje rovněž otázky boje proti terorismu. Evropská komise vytvořila ke Stockholmskému programu Akční plán, který definuje jasné kroky vedoucí k jeho naplnění. Česká republika se snaží postupně dosáhnout cílů definovaných v Akčním plánu³⁵.

Jednou ze součástí boje proti terorismu je v České republice poskytování humanitární pomoci. Na pomoci se podílí nejen veřejná správa České republiky, ale i různé nevládní organizace a soukromé subjekty. Tato poskytovaná pomoc má za cíl snížení negativních dopadů na rozdíly mezi obyvateli tzv. bohatých a chudých zemí světa v oblasti hospodářství a kultury, sociální situace a náboženství. Tak jak ukazují zkušenosti z posledních několika let, teroristické organizace vznikají právě v chudých a zaostalých zemích a zaměřují svoji činnost, proti bohatým a vyspělým státům světa.

Boj proti terorismu země nelze spatřovat pouze ve vyhledávání teroristických organizací a jejich ničení, ale v případě České republiky se jedná i o další bezpečnostní hrozby, které mohou mít přímou i nepřímou souvislost s terorismem. Mezi tyto hrozby patří:

- extremismus;
- organizovaný zločin - obchod s drogami, zbraněmi a municí, lidmi;
- korupce;
- ohrožení kritické infrastruktury;
- financování terorismu cestou neziskového sektoru.

Základní principy v boji proti terorismu v České republice:

- soulad boje s terorismem s Bezpečnostní strategií ČR a dalšími klíčovými dokumenty;
- respektování principů demokracie a ochrany lidských práv;
- spolupráce a sdílení informací mezi zainteresovanými institucemi;

³⁵ *Strategie boje proti terorismu od roku 2013*, Praha: 2013, str. 32

- prohlubování zapojení České republiky do mezinárodních aktivit (neznamená to však přenášet aktivity, které jsme schopni řešit na národní a lokální úrovni);
- budování a prohlubování důvěry mezi stejně smýšlejícími zahraničními partnery;
- prověřování (cvičení) schopností čelit hrozbě terorismu;
- vzdělávání;
- aktivní přístup při prevenci hrozeb;
- informování veřejnosti v účelném a přiměřeném rozsahu;
- maximální pomoc, podpora a ochrana subjektům, které poskytnou informace o připravovaných teroristických akcích³⁶.

³⁶ *Strategie boje proti terorismu od roku 2013*, Praha: 2013, str. 32

5 Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem

V roce 2015 bylo na území Francie spácháno několik teroristických útoků. Tyto události zásadně změnilly bezpečnostní situaci na území Evropské unie. Na základě těchto událostí bylo Vládou České republiky schváleno vytvoření systému vyhlášení stupňů ohrožení terorismem, který funguje i v dalších evropských zemích. Dne 25. ledna 2016 schválila vláda materiál Ministerstva vnitra definující čtyři stupně ohrožení to včetně systému jejich vyhlášení.

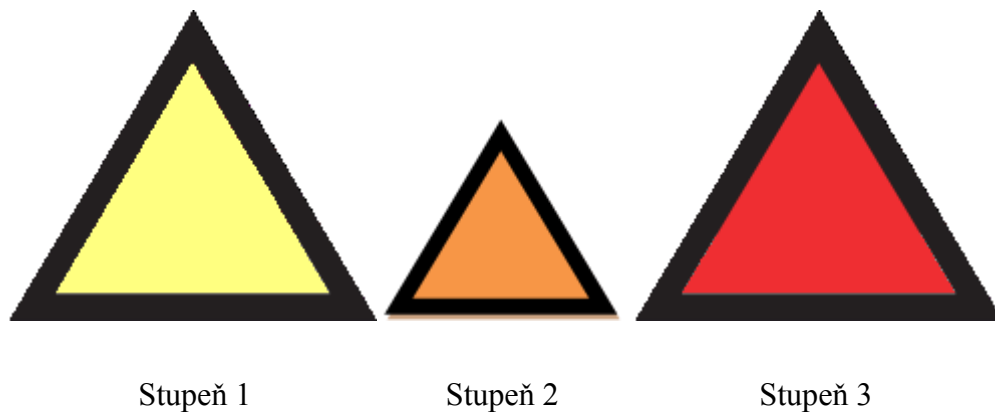
Pro tvorbu tohoto systému byly využity zahraniční zkušenosti a stupnice byla přizpůsobena podmínkám České republiky. Systém definuje čtyři stupně ohrožení 0 až 3. Vyhlášení by měla provádět vláda na návrh Společné zpravodajské skupiny. V případě tzv. nebezpečí z prodlení, kdy bude potřeba reagovat okamžitě, provede vyhlášení zvýšeného stupně ministr vnitra. Vláda následně na svém nejbližším jednání takto zvýšený stupeň potvrdí, nebo jeho vyhlášení zruší³⁷.

Stupně ohrožení terorismem

- Stupeň 0 - ideální stav, nemá grafické znázornění a není samostatně vyhlášován,
- Stupeň 1 - je třeba zvýšené bdělosti,
- Stupeň 2 - blíže neurčené riziko směřující vůči ČR,
- Stupeň 3 - vysoká míra jistoty, že se něco stane.

Za zvýšené stupně ohrožení jsou označovány první až třetí stupeň. Pro informování běžné veřejnosti a jednoduššího pochopení jsou tyto stupně doplněné obrázkem v podobě černě lemovaných trojúhelníků, které jsou podle typu zbarveny pro stupeň 1 žlutou, pro stupeň 2 oranžovou a pro stupeň 3 červenou barvou.

³⁷ *Stupně vyhlášení poplachu* [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>>

Obr. 1 Zdroj: *Stupně vyhlášení poplachu* [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>>

Ministerstvo vnitra spolu s Bezpečnostní informační službou vypracuje materiál, který bude obsahovat základní opatření pro vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení terorismem. Materiál by měla vláda projednat do 30. června tohoto roku. Opatření bezpečnostních složek mohou zahrnovat např. zvýšenou ostrahu vybraných objektů - úřady, ambasády atd. nebo osob, rušení kulturních či sportovních akcí, omezení pohybu osob v určitých oblastech až po povolání vojáků či jiných bezpečnostních sborů k plnění úkolů Policie ČR atd. Doporučení pro veřejnost budou obsahovat informace o možnostech, jak předejít a chránit se před dopady případného teroristického útoku a jak přispět k minimalizaci následných škod. Konkrétní opatření nebudou předem striktně stanovená, vždy bude záležet na konkrétní situaci³⁸.

Po teroristických útocích v Bruselu dne 22. března 2016 byl v České republice vyhlášen Stupeň ohrožení teroristickým útokem č. 1. Na základě toho byla provedena opatření související s posílením ochrany důležitých dopravních uzlů, jaderných elektráren Temelín a Dukovany a posílením ochrany míst s velkou koncentrací osob ve velkých městech České republiky. Tato ochrana je prováděna příslušníky ozbrojených složek České republiky a to Policií České republiky a Armádou České republiky. Zároveň se zvýšením stupně ohrožení teroristického útoku byl zvýšen bezpečnostní stupeň používaný Armádou České republiky ze stupně ALFA na ALFA+.

³⁸ *Stupně vyhlášení poplachu* [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>>

6 Empirický výzkum vybraného vzorku české veřejnosti k terorismu jako globální bezpečnostní hrozbě.

Globální terorismus je v dnešní době často diskutované téma, které rozděluje Českou republiku na dvě strany. Jedna strana prosazuje názor, že je třeba s terorismem bojovat a to i za cenu nasazení českých vojáků do boje proti terorismu na cizím území. Druhá strana by raději Českou republiku do boje proti terorismu nevměšovala, aby na sebe naše země tzv. neupozorňovala. Který názor je ten správný nemůže nikdo posoudit.

Problém českých občanů je poměrně velká ovlivnitelnost médií, která často zkresluje informace. Proto byl proveden průzkum, který měl ukázat názor české veřejnosti na terorismus jako hrozbu pro Českou republiku a jako globální problém.

Pro potřeby práce byly stanoveny dvě hypotézy:

1. Obyvatelé České republiky vnímají terorismus jako hrozbu.
2. Obyvatelé České republiky souhlasí se zapojením České republiky do boje proti terorismu a to včetně nasazení vojenské síly.

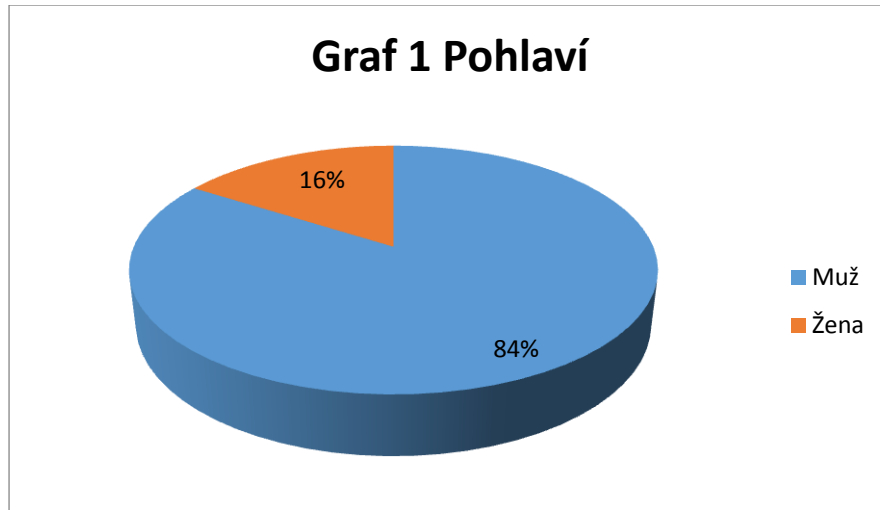
Jako vzorek bylo vybráno 100 respondentů z řad vojáků z povolání i „běžných“ civilních obyvatel. Všem byl předán dotazník a všichni tento dotazník vyplnili. Procento návratnosti je 100%.

Výsledky

Tím že výzkum probíhal z velké části mezi vojáky z povolání, jsou výsledky dotazníku hodně ovlivněné skutečností, že čeští vojáci ve většině případů boj proti terorismu prožili v souvislosti s jejich nasazením v zahraničních misích, zejména v Afghánistánu. Tato skutečnost jejich názory značně ovlivňuje. Zatímco civilní společnost se často k problematice terorismu staví značně rezervovaně a mnohdy si neuvědomuje, že hrozba teroristického útoku je všude, tedy i v České republice.

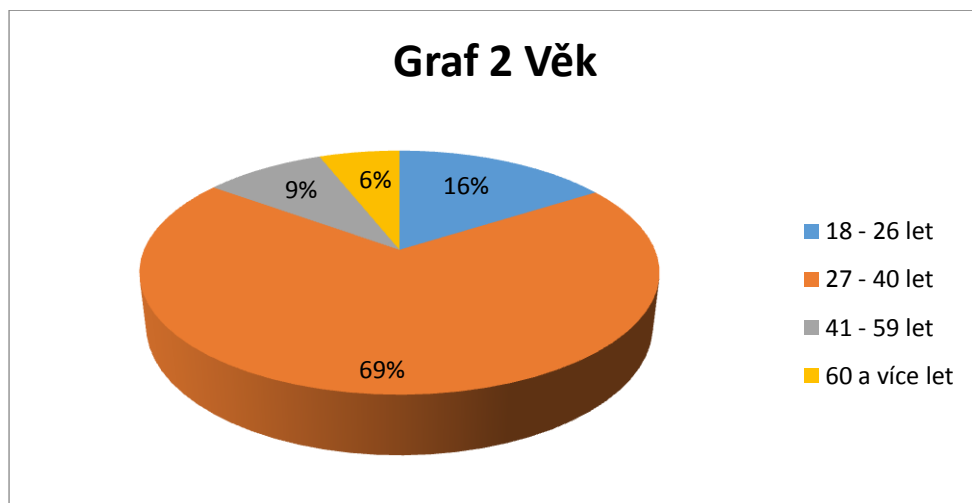
1. Pohlaví

Jak bylo výše uvedeno, průzkum probíhal mezi jednotkami Armády České republiky. Z toho důvodu jsou většina respondentů muži.

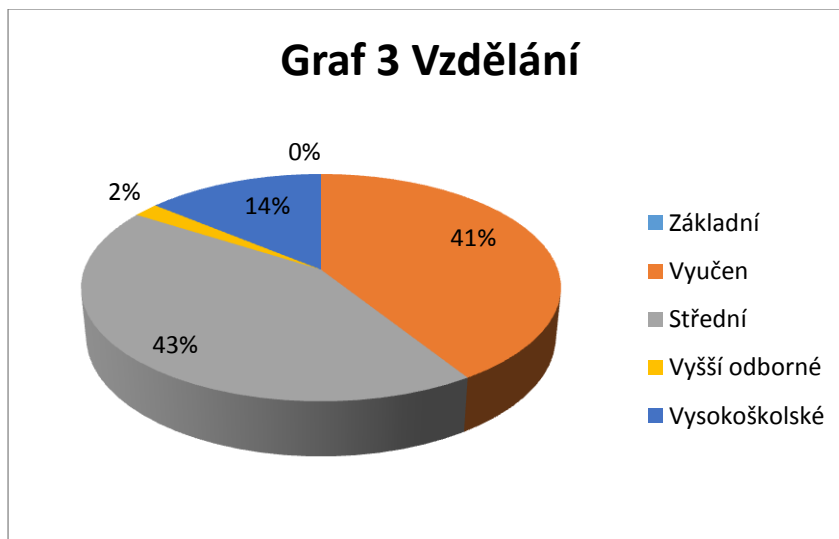
2. Věk

Respondenti byli oslovováni napříč generacemi. V kategorii 18 – 26 let se jednalo zejména studenty vysokých škol, či osoby, které jsou krátce po ukončení středoškolské studia. V kategorii 60 a více let odpovídali lidé ve starobním důchodu.

3. Vzdělání

Největší zastoupení respondentů podle vzdělání byli lidé se středoškolským vzděláním. Ve výzkumu neodpovídal na dotazník ani jeden člověk se základním vzděláním.

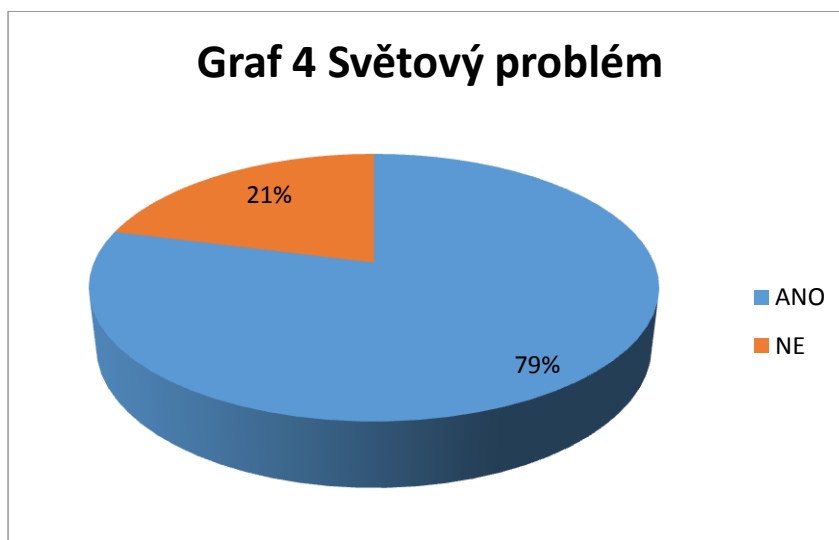

4. Co si myslíte, že je terorismus?

Většina respondentů se shodla na tom, že terorismus je násilí páchané proti civilnímu obyvatelstvu, které má tzv. západní svět zastrašit.

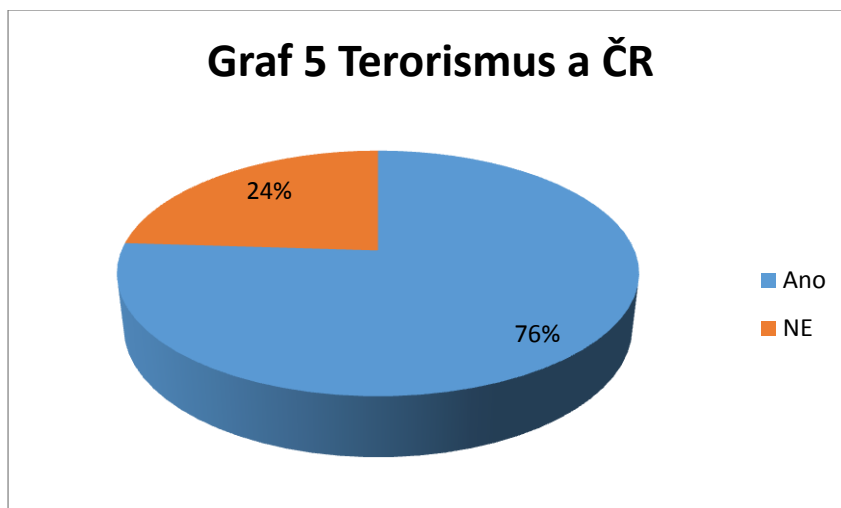
5. Myslíte, že terorismus je světový problém?

Většina dotazovaných uvádí, že terorismus je světový problém. Přesto si poměrně velká část respondentů nepřipouští, že by se tato problematika dotýkala všech zemí.

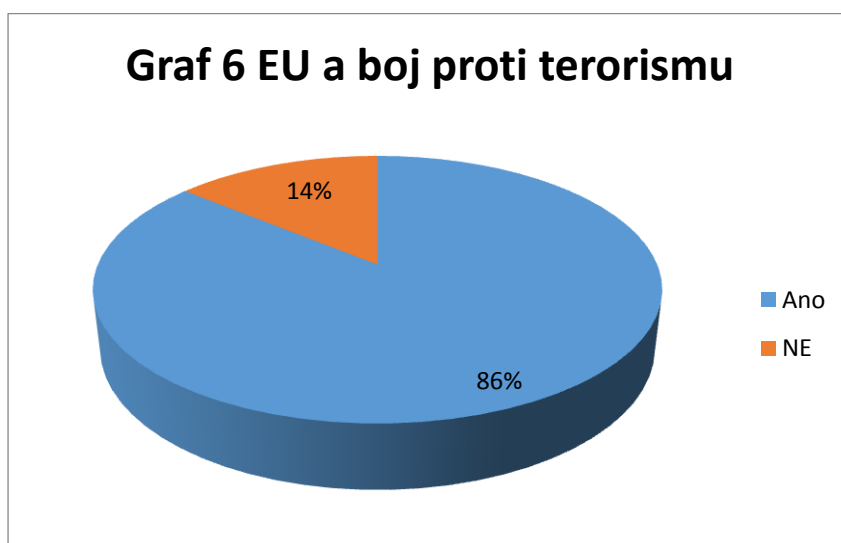
6. Myslíte, že se terorismus týká i České republiky?

Po teroristických útocích v roce 2015 si česká veřejnost stále více uvědomuje, že se hrozba teroristického útoku může týkat i České republiky. I přesto si ale čtvrtina respondentů tuto možnost nepřipouští.

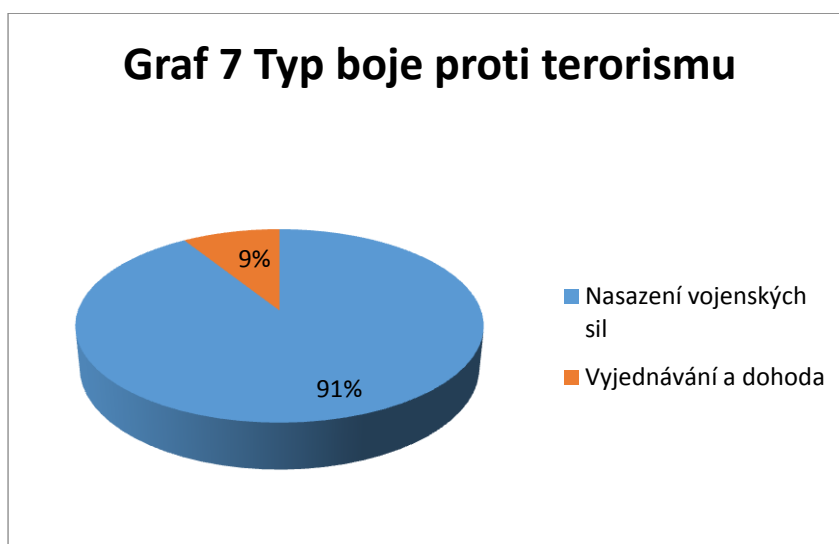
7. Myslíte, že by se EU měla podílet na boji proti terorismu?

Vzhledem k útokům, které byly v roce 2015 provedené na území Evropské unie (Francie) se mění i názor na zapojení EU do boje proti terorismu. Podle většiny respondentů by se EU do takového boje zapojit měla.

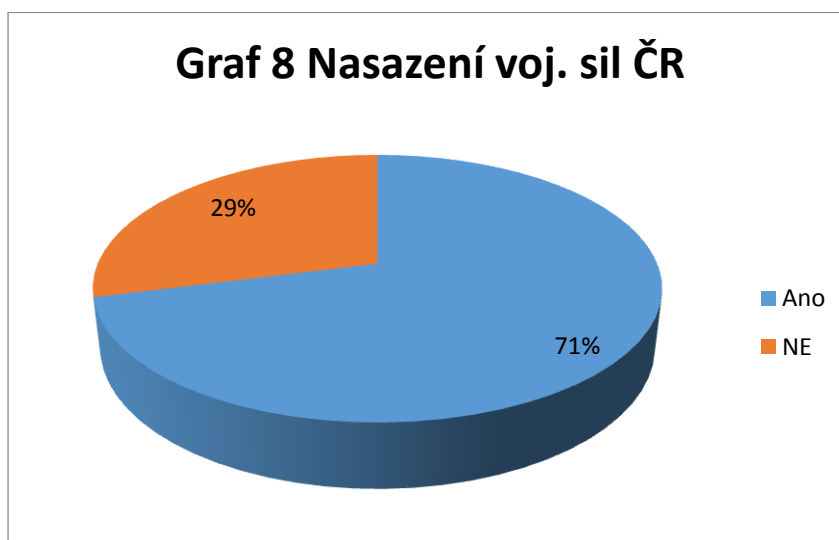
8. Kdybyste mohli zvolit, jak s teroristy bojovat, co byste upřednostnili?

I přesto, že Česká republika volí v mnoha případech boje proti terorismu prevenci a podle Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015 cestu diplomacie, drtivá většina respondentů by jako boj proti terorismu zvolila nasazení vojenských sil.

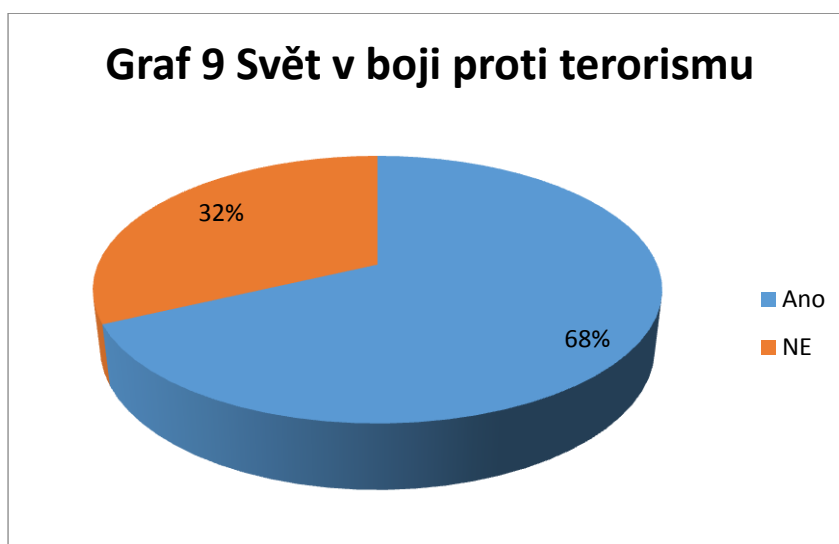
9. Myslíte, že by se Česká republika měla podílet na boji proti terorismu nasazením vojenských sil např. v Afghánistánu?

Jak bylo uvedeno u předchozích otázek, některé odpovědi jsou ovlivněné osobními zkušenostmi s bojem proti terorismu. I přesto 29% respondentů nesouhlasí s nasazením českých vojenských jednotek do boje proti terorismu.

10. Myslíte, že se svět dostatečně spojil v boji proti terorismu?

I přes některé rozdílné postoje na boj proti terorismu, které jsou však dané zejména politickým smýšlením (zejména USA a Rusko), se většina respondentů domnívá, že se země snaží v boji proti terorismu spolupracovat a mají stejné cíle.

11. Jak byste Vy osobně navrhoval bojovat proti terorismu?

Odpovědi respondentů na tuto otázku se na první pohled zdají poměrně radikální. Nejčastější odpovědí bylo: „Provést vojenskou akci jednotek NATO, EU a Ruska a země, odkud terorismus zničit i za cenu ztrát civilního obyvatelstva“

Dotazníkové šetření prokázalo potvrzení hypotézy č. 1 - Obyvatelé České republiky vnímají terorismus jako hrozbu. Ve většině případů docházelo ke shodě otázek řešících zapojení Evropské unie a České republiky do boje s terorismem. Tím došlo k potvrzení hypotézy č. 2 - Obyvatelé České republiky souhlasí se zapojením České republiky do boje proti terorismu a to včetně nasazení vojenské síly. Podle výzkumů, které jsou často prováděny v české společnosti, se stále zvyšuje počet obyvatel, kteří souhlasí s bojem proti terorismu a stále častěji si uvědomují, že terorismus se netýká pouze USA, které je největším nepřítelem islámského terorismu, ale v dnešní době i Evropské unie a České republiky.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo komplexní zachycení a shrnutí teoretických a praktických poznatků v oblasti problematiky terorismu na základě provedení analýzy aktuálních projevů islamistického terorismu a protiteroristické politiky Evropské unie a České republiky.

Islámský terorismus je obrovskou hrozbou pro celý svět. V dnešní době se již nezaměřuje na boj proti Spojeným státům americkým, ale již na většinu vyspělých zemí. Se vznikem tzv. Islámského státu se riziko teroristických útoků vystupňovalo do doposud neregistrované roviny.

Po roce 2001, kdy byly spáchané teroristické útoky na USA, začala i Evropská unie přijímat různá opatření pro boj s terorismem, která se většinou v souvislosti s dalšími útoky aktualizovala či vytvářela. Tato opatření se dotýkají členských zemí Evropské unie s tím, že každá členská země si některé z nich upravuje na své podmínky.

V roce 2015 byly spáchané teroristické útoky na území Francie. Tyto útoky si vyžádaly lidské životy a mnoho zraněných. Evropská unie proto přijala další opatření pro boj s terorismem. Bohužel se riziko ohrožení teroristickým útokem stále stupňuje, což dokazují útoky v Tunisu, Turecku a jako poslední útoky dne 22. března 2016 v Belgii, které vedly ke změně bezpečnostní situace v celé Evropě.

S migrační krizí, která panuje v Evropě a díky níž dochází k infiltraci teroristů do členských zemí se nabízí otázka, zda by nebylo lepší uzavřít hranice, tak jak tomu bylo v druhé polovině 20. století a přestat na násilí páchané na civilním obyvatelstvu odpovídat pouze humánními prostředky.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.

DANICS, Š. A TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. *Vojenské rozhledy*. 2009, roč. XVIII. (L.), č. 2. s. 52-70.

DANICS, Š. A TUČEK, L. *Opravdu rozumíme současnou epidemii sebevražedných teroristických útoků?* *Vojenské rozhledy* č.2/2008. s. 18-30.

EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8.

FOLTIN, P. ŘEHÁK, D. *Důvody realizace a formy terorismu*. *Obrana a strategie*. 2005, č. 1. s. 35-39.

HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 4. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2008.

HOFFMAN, B. *Terrorismus Der unerklärte Krieg*. Frankfurt: Fischer Taschenbuch Verlag, 2001. ISBN 978-80-7380-137-3.

KLUSÁČEK, M. *Evropská legislativa a její úloha v boji proti materiálům CBRNE* *Vojenské rozhledy* č.3/2010. s. 156-167.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie - Světový terorismus od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka, 2001. ISBN 80-7237-340-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Mezinárodní terorismus –nový nebo starý fenomén?* Sborník textů Praha: CEP, 2004. ISBN 80-86547-33-7.

MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: CDK. 2005. ISBN 80-903333-8-9.

PIKNA, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost EU*, Linde Praha, Praha 2006, ISBN 80-7201-615-6.

SOULEIMANOV, E. (ED.) *Terorismus – pokus o porozumění*. Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-038-4.

Elektronické zdroje

Evropský program na ochranu kritické infrastruktury [online]. 2015 [cit. 2015-12-19]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV%3A133260>>

Vyhodnocování úrovně plnění protiteroristických opatření v České republice: Rámeček a základní dokumenty [online]. 2016 [cit. 2016-01-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/vyhodnocovani-urovne-plneni-protiteroristickych-opatreni-v-ceske-republice-ramec-a-zakladni-dokumenty/2004/11/01/>>

Seznam teroristů vedený EU [online]. 2016 [cit. 2016-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>>

World Islamic Front Statement Urging Jihad Against Jews and Crusaders [online]. 2016 [cit. 2016-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.fas.org/irp/world/para/docs/980223-fatva.htm>>

Stupně vyhlásování poplachu [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>>

Terorismus – historický přehled [online]. 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/terorismus---historicky-prehled-013078>>

Ostatní zdroje

Evropský zatýkácí rozkaz Systém ASPI, 2016, str. 3

Nástin protiteroristické strategie pro Sýrii a Irák, se zvláštním důrazem na zahraniční

bojovníky Rada Evropské unie, Brusel 2015, str. 6

Revidovaná strategie pro boj proti financování terorismu, Rada Evropské unie, Brusel 2008, str. 19

Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, Systém ASPI, 2005, str. 7

STARÝ, L., RICHTEROVÁ, A. *Společné vyšetřovací týmy a Eurojust*, ASPI, 2016, str. 3

Strategie boje proti terorismu od roku 2013, Praha: 2013, str. 32

Strategie Evropské unie pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů, Rada Evropské unie, Brusel 2005, str. 6

SZABOVÁ, E. *Eurojust vo svetle Lisabonskej zmluvy alebo Eurojust ako budúci orgán riešenia jurisdikčných konfliktov?* ASPI, 2016, str. 3

Seznam použitých zkratk

CBRN	Chemické, biologické, radiologické a nukleární látky a zbraně
CIWIN	Výstražnou informační síť kritické infrastruktury
ČR	Česká republika
EPCIP	Evropský program na ochranu kritické infrastruktury
EU	Evropská unie
ISIL	Islamic State of Iraq and the Levant – Islámský stát
OSN	Organizace spojených národů
RAN	Radicalistion Awareness Network - Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci
USA	Spojené státy americké

Příloha 1 - Dotazník

1. Pohlaví

- Muž
- Žena

2. Věk

- 18 – 26 let
- 27 – 40 let
- 41 – 59 let
- 60 a více let

3. Vzdělání

- Základní
- Vyučen
- Střední
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Co si myslíte, že je terorismus?

.....

.....

.....

.....

5. Myslíte, že terorismus je světový problém?

- ANO
- NE

6. Myslíte, že se terorismus týká i České republiky?

- ANO
- NE

7. Myslíte, že by se EU měla podílet na boji proti terorismu?

ANO

NE

8. Kdybyste mohli zvolit, jak s teroristy bojovat, co byste upřednostnili?

Nasazení vojenských sil

Vyjednávání a dohoda

9. Myslíte, že by se Česká republika měla podílet na boji proti terorismu nasazením vojenských sil např. v Afghánistánu?

ANO

NE

10. Myslíte, že se svět dostatečně spojil v boji proti terorismu?

ANO

NE

11. Jak byste Vy osobně navrhoval bojovat proti terorismu?

.....

.....

.....

.....

.....